

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації

Методичні рекомендації до самостійної роботи
навчальної дисципліни

Малярство

для спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація.

Освітня програма «Образотворче мистецтво».

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Автор: доц. Якимечко М.Б.

Затверджено на засіданні кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації
№1 від “31” серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Тематичний план самостійної роботи
5. Питання для самоконтролю
6. Оцінювання результатів самостійної роботи
7. Рекомендована література

Вступ

«Малярство» – невід’ємна частина підготовки студентів освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво» в освоєнні живописної грамоти і має важливий освітньо-виховний вплив на формування художнього смаку і становлення особистості митця і вчителя образотворчого мистецтва, розвиток його творчих здібностей до художньої та педагогічної діяльності.

«Малярство» - одна з найважливіших навчальних дисциплін у системі підготовки художника педагога, яка розвиває вміння реалістично відображати навколишнє середовище малярськими засобами, має необмежені можливості для творчого розвитку студентів і позитивно впливає на формування їх творчих якостей і високої художньої культури.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Малярство» є навчити студента володіти на практиці різними малярськими техніками, виробити навички й уміння, які сприятимуть самостійному виконанню творчих завдань, навчити користуватися виражальними засобами образотворчого мистецтва; власне професійно підготувати фахівця з високим рівнем мистецької освіченості та вмінням самостійно і творчо вирішувати завдання художньої і педагогічної діяльності.

Основними цілями вивчення навчальної дисципліни «Малярство» є послідовне формування теоретичних і практичних знань, вмінь, виховання активних творчих якостей педагога-художника; оволодіння знаннями з технології та технік малярства, вміння виконувати творчу авторську роботу: пошук ідеї на стадії компоновання, відбір кращого з ескізів, виконання картону в натуральну величину, створення композиції в матеріалі.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати :

- різні техніки малярства;
- різні основи для втілення творчого задуму;
- виражальні засоби образотворчого мистецтва;
- про колорит (монохромність, поліхромію, теплохолодність);
- про виразність задуму, ритм в композиції, контраст величин, статику і динаміку, кольоровий акцент, тональний контраст і тональну градацію, цільність силуету і узагальненість форми;
- монументальну мову в образотворчому мистецтві;

вміти:

- знайти композиційні вирішення на стадії ескізів, вибрати найкращий;
- визначитися з форматом і виготовити лінійний або тональний картон в натуральну величину;
- зробити кольорові ескізи, вибрати найкращий;
- виготовити кольоровий картон;
- підготувати основу для втілення творчого задуму;
- наклеїти паволоку на дошку (ДВП; ДСП, МДФ), нанести левкас (крейдяний, гіпсовий, змішаний);
- фахово скласти підрамник;
- рівномірно натягнути полотно;
- підготувати клей і проклеїти полотно;
- підготувати і нанести ґрунт (в залежності від завдання: пісний, жирний, емульсійний);
- перевести на кальку рисунок з лінійного, тонального або кольорового картону;
- перевести рисунок з кальки на підготовлену основу;
- виконати композиції в техніках: сухої і олійної пастелі, жовткової, казеїново-олійної темпері, акрилу, воскової емульсії, холодної енкаустики та багат шарового малярства з поліваріантністю підмальовків;
- зробити відповідну фактуру рельєфною пастою в потрібному місці на площині твору;
- вчасно полакувати завершений твір, дотримуючись технологічних особливостей того чи іншого матеріалу;
- застосовувати здобуті теоретичні знання і засвоєні виражальні засоби на практиці;

2. Пояснювальна записка

Важливе значення у вивченні навчальної дисципліни «Малярство» займає самостійна робота. Ця невід'ємна складова освітнього процесу у закладі вищої освіти сприяє формуванню в студентів культури розумової праці, ініціативності та пізнавальної активності. Зміст самостійної роботи студентів передбачений робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами та завданнями викладача. Самостійна робота студентів також забезпечується відповідними інформаційно-методичними засобами (конспектами лекцій, навчально-методичними посібниками, підручниками, методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи, матеріалами дистанційного навчання), передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Забезпеченню належного рівня організації самостійної роботи студентів сприяє використання відповідної наукової і періодичної літератури. Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом з навчальної дисципліни у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Вона може проходити в бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, в домашніх умовах тощо.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Малярство», визначається навчальним планом і становить 120 годин.

3. Структура самостійної роботи

Теми самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1. Малярство на склі.	4
Тема 2. Декоративна композиція з предметів побуту (вільна тема).	26
Тема 3. Фігуративна композиція на сучасну тематику (вільна тема)	30
Тема №4. Багатошарове малярство	4
Тема №5. Композиція «Поезія старого міста» (вільна тема)	26
Тема №6. Фігуративна композиція «Козацьке бароко», «Опришки», «Олекса Довбуш» (вільна тема)	30
Всього	120

4. Тематичний план самостійної роботи

Тема 1. Малярство на склі.

Завдання

1. Казеїново-олійна темпера і олійні фарби. Особливості технологічного процесу, пігменти, розчинники, емульсії, інструменти.
2. Підготувати реферат на тему: «Історичні аспекти виникнення та розвитку малярства на склі».

Тема 2. Декоративна композиція з предметів побуту (вільна тема).

Завдання

1. Втілити в матеріалі авторську оригінальну ідею, використовуючи можливості казеїново- олійної темпері, послідовно дотримуючись фахових вимог: ескіз (пошук композиції), тональні і кольорові варіанти, виготовлення картону, підготовка основи;

Тема 3. Фігуративна композиція на сучасну тематику (вільна тема).

Завдання

1. Втілити в матеріалі авторську оригінальну ідею, використовуючи можливості олійної фарби, послідовно дотримуючись фахових вимог: ескіз (пошук композиції), тональні і кольорові варіанти, виготовлення картону, підготовка основи;

Тема 4. Багатошарове малярство.

Завдання

1. Основи, клеї, ґрунти, пігменти, фарби, інструменти. Поліваріантність підмальовків водорозчинними фарбами і олією: жовткова, казеїново-олійна, полівінілацетатна темпері, акрил, олія. Пастозність. Корпусне і гладке письмо. Покривні лаки.
2. Підготувати реферат на тему: «Важливість дотримання технології при виконанні мистецького твору».

Тема 5. Композиція «Поезія старого міста» (вільна тема).

Завдання

1. Втілити в матеріалі авторську оригінальну ідею, використовуючи для підмальовки водорозчинні матеріали, послідовно дотримуючись фахових вимог: ескізування (пошук композиції), тональні і кольорові варіанти, виготовлення картону, підготовка основи: левкашена дошка, ґрунтований картон, мдф, полотно на катоні, полотно на підрамнику.

Тема 6. Фігуративна композиція «Козацьке бароко», «Опришки», «Олекса Довбуш» (вільна тема)

Завдання

1. Втілити в матеріалі авторську оригінальну ідею, використовуючи для підмальовки можливості олійної фарби, послідовно дотримуючись фахових вимог: ескізування (пошук композиції), тональні і кольорові варіанти, виготовлення картону, підготовка основи: левкашена дошка, ґрунтований картон, мдф, полотно на катоні, полотно на підрамнику.

5. Питання для самоконтролю

1. Назвати відомі техніки малярства.
2. Надійні основи для втілення творчого задуму.
3. Виразальні засоби образотворчого мистецтва.
4. Колорит (монохромність, поліхромію, теплохолодність).
5. Про виразність задуму і складові образотворення:
велика форма, композиційний ритм, контраст величин, статика і динаміка, кольоровий акцент, тональний контраст і тональна градація, цільність силуету і узагальненість колориту тощо.
6. Станкова і монументальна мови в образотворчому мистецтві.
7. Роль масштабності і пропорцій основи в реалізації творчої ідеї в матеріалі.
8. Роль тональних і кольорових ескізів.

9. Призначення лінійного картону.
10. Виготовлення кольорового картону.
11. Підготовка основи для втілення творчого задуму.
12. Наклейка паволоки на дошку (ДВП; ДСП, МДФ).
13. Способи нанесення левкасу на основу: крейдяний, гіпсовий, змішаний.
14. Способи шліфування левкасу.
15. Лакування підрамника.
16. Фахове складання підрамника.
17. Рівномірне натягування полотна (дрібнозернисте, середньозернисте, крупнозернисте).
18. Підготовка проклейки полотна (льняне, бавовняне).
19. Підготовка і нанесення ґрунту в залежності від завдання: пісний, жирний, емульсійний.
20. Інґредієнти емульсійного ґрунту.
21. Використання імприматури в малярстві.
22. Ізоляційний шар в олійному малярстві.
23. Переведення на кальку рисунку з лінійного, тонального або кольорового картону.
24. Переведення рисунку з кальки на підготовлену основу.
25. Роль підмалювка в багатошаровому малярстві.
26. Створення відповідної фактури рельєфною пастою або іншими надійними матеріалами на площині твору.
27. Які криючі художні матеріали слід використовувати при виконанні живописних композицій великого формату?
28. В чому відмінність між сюжетним і тематичним твором ?
29. Назвати видатних українських художників монументалістів.
30. В чому особливості багатофігурної композиції?
31. Яке значення загальної плями, силуету і форми в сприйнятті цілісності живописного зображення?
32. Яка відмінність між станковою і монументальною мовами образотворчого мистецтва?
33. Визначити значення моно і поліхромії.
34. Пояснити явище теплохолодності.
35. Відмінність між лесуванням і корпусністю письма?
36. Яке значення тонального контрасту малярського твору?
37. Особливості лакування завершених творів, виконаних різними малярськими техніками.

6. Оцінювання результатів самостійної роботи

Контроль самостійної роботи відбувається у формі усних опитувань, письмових експрес-опитувань та оцінювання самостійно виконаних письмових творчо-практичних завдань.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати студенти за теми самостійної роботи						Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
3	3	3	3	4	4	20

7. Рекомендована література

1. Жердзицький В. Живопис. Техніка і технологія. Харків : Колорит, 2006.
2. Жолтовський П. Монументальний живопис на Україні в XVII-XVIII ст. К. 1988.
3. Лентовський А. Техніка олійного живопису. К., 1959.
4. Лоханько В. Художні матеріали і техніка живопису. К. : Мистецтво, 1938.
5. Овсійчук В. Українське малярство X-XVIII ст. Проблеми кольору. Львів :[б. в.], 1996.
6. Степовик Д. Історія української ікони X-XX ст. К. 1996.
7. Шевченко Т. Поезії. К.: Веселка, 1991.
8. Prokopp M. Lorenzetti, Arkadi. Warszawa :[Б. w.], 1985.
9. Prokopp M. Giotto, Arkadi. Warszawa :[b. w.], 1989.
10. Микола Стороженко. Альбом. Київ, Дніпро, 2010
11. Опанас Заливаха. Альбом. Івано-Франківськ, Лілея-НВ, 2016
12. Феодосій Гуменюк: Альбом /Редактор-упорядник А.Маричевська. Київ: ТОВ «Сіті Прес Компані», 2010
13. Олександр Івахненко. Шевченко, Т. Г. Поезії в 2-х томах (1988)
14. Дубовик О. Живопис. Графіка. Київ, 2007
15. Віктор Гонтарів. Зоряний віз Віктора Гонтаріва: альбом, "Софія-А", 2006
16. Микола Бідняк. Живопис, графіка. Книга-альбом, «Мистецтво», м. Київ, 2008 р.
17. Юрій Гуменний. Живопис. Альбом. Миколаїв , ПП Шамрай, 2007.
18. Юлія Бородай. Українська емаль. Український письменник, 2013